

Eens – nu jaren geleden – moest ik bijna negen weken in het ziekenhuis blijven. Het was in New York en 's nachts had ik vanuit mijn bed een ongehinderd uitzicht op het Chryslergebouw met zijn geometrisch schitterende lichtjes. Overdag verbleekte de schoonheid van het bouwwerk en geleidelijk werd het simpelweg een van de vele grote blokken tegen de blauwe lucht en leken alle gebouwen van de stad teruggetrokken, stil, veraf. Het was mei, en toen juni, en ik weet nog dat ik vaak voor het raam naar de straat beneden stond te kijken, naar de jonge vrouwen – van mijn leeftijd – in hun voorjaarskleren, buiten met lunchpauze; ik zag de hoofden in gesprek bewegen, de blouses rimpelen in de zachte wind. Ik dacht dat ik, als ik eenmaal uit het ziekenhuis was, nooit meer over straat zou lopen zonder dankbaar te zijn dat ik een van die mensen was, en dat was ik ook jarenlang – dan herinnerde ik me het uitzicht uit het ziekenhuisraam en was ik blij dat ik op straat liep.

Om te beginnen was het een simpel verhaal: ik was naar het ziekenhuis gegaan voor een blindedarmoperatie. Na twee dagen kreeg ik vast voedsel, maar dat kon ik niet binnenhouden. En toen kwam de koorts. Niemand kon een

bacterie vinden of achterhalen wat er was misgegaan. Dat is ook nooit gelukt. Ik kreeg vocht via het ene infuus en antibiotica via het andere. De slangen hingen aan een metaal standaard op wiebelige wielletjes die ik met me meetrok, maar ik werd snel moe. Begin juli verdween de aandoening die me had beheerst. Maar tot die tijd verkeerde ik in een heel vreemde toestand – van letterlijk koortsachtig afwachten – waar ik vreselijk onder leed. Thuis had ik een echtgenoot en twee jonge dochtertjes; ik miste mijn meisjes verschrikkelijk en ik was zo bezorgd dat ik bang was er nog zeker van te worden. Toen mijn arts, aan wie ik erg was gehecht – hij was een Joodse man met hangwangen, die een last van zachtmoedige droefheid op zijn schouders droeg, en die ik aan een verpleegster had horen vertellen dat zijn grootouders en drie tantes in de kampen waren vermoord – deze aardige man, die een vrouw en vier volwassen kinderen had hier in New York, kreeg waarschijnlijk medelijden met me en zorgde ervoor dat mijn meisjes – die vijf en zes jaar waren – op bezoek mochten komen mits ze niet ziek waren. Ze werden mijn kamer binnengebracht door een familievriendin, en ik zag dat hun gezichtjes vies waren, net als hun haar, en ik trok mijn infuustoestel mee met hen onder de douche, maar ze riepen: ‘O, mama, wat ben je dun!’ Ze waren erg geschrokken. Ze zaten naast me op mijn bed terwijl ik hun haar droogde met een handdoek en daarna gingen ze tekenen, maar een beetje bangig, dat wil zeggen dat ze niet om de haverklap stopten om te zeggen: ‘Mama, mama, vind je het mooi? Mama, kijk die jurk van mijn

sprookjesprinses eens!’ Ze zeiden bijna niets en vooral de jongste kon blijkbaar geen woord uitbrengen en toen ik mijn armen om haar heen sloeg, zag ik dat haar onderlipje naar voren schoof en haar kin begon te trillen; ze was nog maar zo’n klein ding en deed zo haar best dapper te zijn. Toen ze weggingen keek ik niet uit het raam om ze te zien weglopen met de vriendin die ze had gebracht en die zelf geen kinderen had.

Mijn man had het natuurlijk druk met het huishouden en bovendien met zijn werk, en hij had niet vaak de tijd om me te komen opzoeken. Toen we elkaar leerden kennen had hij verteld dat hij een hekel had aan ziekenhuizen – toen hij veertien was, was zijn vader er gestorven – en nu merkte ik dat hij het meende. Op de eerste kamer waar ik was geplaatst, lag een oude vrouw naast me dood te gaan; ze riep de hele tijd om hulp – ik vond het opvallend hoe onattent de verpleegsters waren, want ze jammerde dat ze doodging. Mijn man kon het niet aan – hij kon het niet aan mij daar te komen opzoeken, bedoel ik – en hij liet me naar een eenpersoonskamer overplaatsen. Onze verzekering dekte die luxe niet en elke dag was een aanslag op ons spaargeld. Ik was blij dat ik die arme vrouw niet meer hoefde te horen jammeren, maar ik zou me hebben geschaamd als iemand had geweten hoe eenzaam ik me voelde. Telkens als er een verpleegster mijn temperatuur kwam opnemen probeerde ik haar een paar minuten bij me te houden, maar de verpleegsters hadden het druk, ze konden niet langer blijven om een praatje te maken.

Een week of drie nadat ik was opgenomen zag ik, toen ik op een keer in de namiddag mijn blik van het raam afwendde, mijn moeder in een stoel aan het voeteneinde van mijn bed zitten. ‘Mam?’ vroeg ik.

‘Hoi, Lucy,’ zei ze. Haar stem klonk verlegen maar nadrukkelijk. Ze leunde naar voren en kneep door het laken in mijn voet. ‘Hoi, Wizzle,’ zei ze. Ik had mijn moeder in geen jaren gezien en ik zat haar maar aan te staren; ik kon maar niet achterhalen waarom ze er zo anders uitzag.

‘Hoe ben je hier gekomen, mam?’ vroeg ik.

‘Gewoon, met het vliegtuig.’ Ze wapperde met haar vingers en ik wist dat de emoties ons te veel waren. Ik wapperde dus maar terug en ging op mijn rug liggen. ‘Het komt allemaal goed, denk ik,’ voegde ze eraan toe op diezelfde verlegen klinkende maar dringende toon. ‘Ik heb geen dromen gehad.’

Haar aanwezigheid en het noemen van mijn bijnaam, die ik in geen tijden had gehoord, gaven me een warm stromend gevoel vanbinnen, alsof alle spanning iets massiefs was geweest, maar nu niet meer. Meestal werd ik om middernacht wakker en dommelde ik maar een beetje of lag klaarwakker uit het raam te staren naar de lichtjes van de stad. Maar die nacht sliep ik aan één stuk door en ’s ochtends zat mijn moeder op dezelfde plek als de vorige dag. ‘Geeft niets,’ zei ze toen ik ernaar vroeg. ‘Je weet toch dat ik niet zoveel slaap.’

De verpleegsters boden aan een bed voor haar te halen, maar ze schudde haar hoofd. Telkens als een verpleegster

aanbood een bed voor haar te halen, schudde ze haar hoofd. Na een tijdje vroegen ze het niet meer. Mijn moeder bleef vijf nachten bij me, en als ze al sliep was het in haar stoel.

Op onze eerste volle dag samen praatten mijn moeder en ik met tussenpozen; ik geloof dat we geen van beiden goed wisten wat we moesten doen. Ze vroeg naar mijn meisjes en terwijl ik antwoordde begonnen mijn wangen te gloeien. ‘Ze zijn geweldig,’ zei ik. ‘O, ze zijn gewoon geweldig.’ Naar mijn man vroeg mijn moeder niet, ook al was hij degene – dat vertelde hij me aan de telefoon – die haar had opgebeld om te vragen of ze naar me toe wilde gaan, die haar vliegticket had betaald, die had aangeboden haar van het vliegveld op te halen – mijn moeder die nog nooit had gevlogen. Ondanks haar antwoord dat ze een taxi zou nemen, ondanks haar weigering hem te ontmoeten, had mijn man haar aanwijzingen en geld gegeven om bij me te komen. En nu, nu mijn moeder in een stoel aan het voeteneinde van mijn bed zat, zei ze ook niets over mijn vader en daarom zei ik ook niets over hem. Ik hoopte almaar dat ze zou zeggen ‘je vader hoopt dat je beter wordt,’ maar dat deed ze niet.

‘Was het erg eng om een taxi te nemen, mam?’

Ze aarzelde en ik meende de doodsangst te zien die haar moest hebben overmand toen ze uit het vliegtuig kwam. Maar ze zei: ‘Ik heb een tong in mijn mond, en die heb ik gebruikt.’

Na een stilte zei ik: ‘Ik ben echt blij dat je er bent.’

Ze lachte kort en keek naar het raam.

Dit was midden jaren tachtig, vóór de mobiele telefoon, en wanneer de beige telefoon naast mijn bed rinkelde en mijn man aan de lijn was – mijn moeder merkte dat vast en zeker aan de zielige toon waarop ik ‘Hoi’ zei, alsof ik in tranen kon uitbarsten – stond ze stilletjes uit haar stoel op en liep de kamer uit. Ik neem aan dat ze op die momenten iets te eten ging halen in het restaurant, aangezien ik haar niet één keer heb zien eten, of mijn vader belde uit een telefooncel verderop in de gang, aangezien mijn vader vermoedelijk wel zou willen weten of ze goed was aangekomen – er waren, voor zover ik het begreep, geen problemen tussen hen – en nadat ik met allebei de kinderen had gesproken en de hoorn wel tien keer had gekust, en daarna mijn hoofd weer op het kussen had gelegd, met mijn ogen dicht, kwam mijn moeder weer stilletjes binnen, want als ik mijn ogen opendeed zat ze er.

Die eerste dag spraken we over mijn broer, de oudste van ons drieën, die ongetrouwd was en thuis bij mijn ouders woonde, ook al was hij zesendertig, en over mijn oudere zus, die vierendertig was en vijftien kilometer bij mijn ouders vandaan woonde, met vijf kinderen en een echtgenoot. Ik vroeg of mijn broer een baan had. ‘Hij heeft geen baan,’ zei mijn moeder. ‘Hij blijft ’s nachts bij dieren die de volgende dag worden geslacht.’ Ik vroeg wat ze nou zei, en ze herhaalde wat ze had gezegd. Ze voegde eraan toe: ‘Hij gaat naar de stal van de Pedersons, en slaapt bij de varkens die naar de slachterij moeten.’ Dit verraste me en dat zei ik ook, maar mijn moeder haalde haar schouders op.

Daarna praatten mijn moeder en ik over de verpleegsters; mijn moeder gaf hun meteen een bijnaam: 'Koekje' voor de magere die maar een enkel kruimeltje vriendelijkheid toonde; 'Kiespijn' voor de gekwelde oudste verpleegster; 'Ernstig Kind' voor de indiaanse die we allebei aardig vonden.

Maar ik was moe, en dus begon mijn moeder verhalen te vertellen over mensen die ze vroeger had gekend. Ze praatte op een manier die ik me niet van haar kon herinneren, alsof diep vanbinnen een stuw van gevoelens, woorden en waarnemingen van jaren was weggestopt, en haar stem klonk hees en onbevangen. Af en toe dommelde ik weg en wanneer ik wakker werd smeekte ik haar verder te vertellen. Maar ze zei: 'O, Wizzle-dee, je hebt je rust nodig.'

'Ik heb al rust! Alsjeblieft, mam. Vertel nog iets. Het geeft niet wat. Vertel eens van Kathie Nicely. Dat vond ik altijd zo'n leuke naam.'

'O ja. Kathie Nicely. Lieve hemel, met haar is het slecht afgelopen.'

Wij waren zonderlingen, ons gezin, zelfs in dat boerendorp Amgash in Illinois, waar wel meer huizen stonden die verwaarloosd waren en een verfbeurt konden gebruiken, zonder luiken of tuin, zonder ook maar iets moois dat het oog trok. Deze huizen bij elkaar vormden het plaatsje, maar ons huis stond er niet in de buurt. Er wordt wel gezegd dat kinderen hun situatie als normaal accepteren, maar Vicky en ik begrepen allebei dat wij buitenbeentjes waren. Dat kregen we op de speelplaats van andere kinderen te horen. ‘Jullie familie stinkt’, en dan knepen ze hun neus dicht en renden weg; mijn zusje werd er door haar onderwijzer in groep vier – voor de hele klas – op gewezen dat armoede geen excuus was voor vuil achter je oren, dat niemand te arm was om een stuk zeep te kopen. Mijn vader werkte met landbouwmachines, hoewel hij vaak werd ontslagen omdat hij zijn baas tegensprak, en later weer werd aangenomen, waarschijnlijk omdat hij goed was in zijn werk en de baas hem weer nodig had. Mijn moeder deed thuis naaiwerk: op een zelf geschilderd bord op de hoek van onze lange oprit met de weg stond NAAI- EN VERSTELWERK. En al moesten we, wanneer mijn vader ’s avonds met ons bad, God van

hem bedanken omdat we genoeg te eten hadden, in feite was ik vaak uitgehongerd en bestond het avondeten regelmatig uit brood met melasse. Liegen en eten verspillen waren dingen waar je steevast straf voor kreeg. Verder konden mijn ouders af en toe onverwachts – meestal was dat mijn moeder en meestal in aanwezigheid van mijn vader – impulsief en hard slaan, wat sommige mensen waarschijnlijk wel hebben vermoed vanwege onze blauwe plekken en ons sombere humeur.

Ook was er het isolement.

We woonden in de gemeente Sauk Valley, waar je in de wijde omtrek maar een paar huizen tegenkomt te midden van akkers, en zoals ik al zei, stonden er geen huizen bij ons in de buurt. Wij woonden tussen maïsvelden en akkers met soja die zich tot de horizon uitstrekten; maar achter de horizon lag de varkensboerderij van de Pedersons. Midden in de maïsvelden stond één boom, opvallend in zijn verlatenheid. Jarenlang geloofde ik dat die boom mijn vriend was; hij was inderdaad mijn vriend. Ons huis stond aan het eind van een lange onverharde weg, niet ver van de rivier de Rock, bij een rijtje bomen dat de maïsvelden tegen de wind moest beschutten. We hadden dus geen nabije burens. We hadden ook geen televisie en we hadden geen kranten, tijdschriften of boeken in huis. In het eerste jaar van haar huwelijk had mijn moeder in de plaatselijke bibliotheek gewerkt, en kennelijk – zo vertelde mijn broer later – hield ze van boeken. Maar toen kreeg mijn moeder van de bibliotheek te horen dat de regels waren veranderd, dat er alleen

mensen met een officiële opleiding mochten werken. Mijn moeder heeft dat nooit geloofd. Ze stopte met lezen en het duurde jaren voordat ze naar een andere bibliotheek in een ander stadje ging en boeken mee naar huis bracht. Ik vermeld dit omdat je je kunt afvragen hoe kinderen erachter komen hoe de wereld in elkaar zit en hoe ze zich erin moeten gedragen.

Hoe leer je bijvoorbeeld dat het onbeleefd is aan een stel te vragen waarom ze geen kinderen hebben? Hoe moet je de tafel dekken? Hoe moet je weten dat je met je mond open eet als nog nooit iemand dat heeft gezegd? Hoe weet je zelfs maar hoe je eruitziet als er in huis alleen een piepklein spiegelkje hoog boven het aanrecht in de keuken hangt, of als nog nooit ook maar iemand tegen je heeft gezegd dat je knap bent, maar je moeder alleen, als je borsten groter worden, tegen je zegt dat je begint te lijken op een van de koeien uit de stal van de Pedersons?

Hoe Vicky zich erdoor heeft geslagen weet ik nog steeds niet. We hadden niet zo'n hechte band als je misschien zou verwachten; we hadden allebei geen vrienden en werden allebei veracht, en we keken met hetzelfde wantrouwen naar elkaar als naar de rest van de wereld. Als ik aan die eerste jaren terugdenk – nu ik een totaal ander leven heb – betrap ik me er tegenwoordig wel eens op dat ik denk: het viel wel mee. Misschien wel. Maar het komt ook wel eens voor, onverwachts, als ik op een zonbeschenen stoep loop of de kruin van een boom in de wind zie buigen, of een novemberlucht laag boven de East River zie hangen, dat ik opeens

overweldigd word door een besef van een diepe duisternis, zodat er misschien wel een geluidje aan mijn lippen ontsnapt, en dan loop ik de dichtstbijzijnde modezaak in om met een onbekende een gesprek aan te knopen over de snit van sweaters uit de nieuwe collectie. Op die manier moeten de meeste mensen zich door de wereld bewegen, half en half iets beseffend, bekropen door herinneringen die onmogelijk waar kunnen zijn. Maar wanneer ik anderen zelfverzekerd over straat zie lopen, alsof ze geen greintje angst kennen, begrijp ik dat ik niet weet hoe anderen zijn. Veel in het leven lijkt pure speculatie.

‘De kwestie met Kathie,’ zei mijn moeder, ‘de kwestie met Kathie was...’ Mijn moeder leunde in haar stoel naar voren en hield met haar hand onder haar kin haar hoofd schuin. Langzaam drong het tot me door dat ze in de jaren sinds ik haar voor het laatst had gezien, een beetje was aangekomen, waardoor haar gelaatstreken zachter waren geworden; ze had niet meer een zwarte maar een beige bril en het haar om haar gezicht was lichter geworden, maar niet grijs, zodat ze nu een iets vollere, donziger versie van haar vroegere persoon was.

‘De kwestie met Kathie,’ zei ik, ‘is dat ze aardig was.’

‘Dat weet ik niet,’ zei mijn moeder. ‘Ik weet niet of ze wel zo aardig ze was.’ We werden gestoord door verpleegster Koekje, die met haar klembord de kamer binnenkwam, mijn arm pakte en mijn pols opnam, waarbij ze met afwezige blauwe ogen voor zich uit staarde. Ze nam mijn temperatuur op, keek even op de thermometer, schreef iets op mijn kaart en liep de kamer uit. Mijn moeder, die naar Koekje had zitten kijken, staarde nu uit het raam. ‘Kathie Nicely had altijd iets te willen. Ik heb vaak gedacht dat ze alleen mijn vriendin was – ach, ik weet niet of je ons ei-

genlijk wel vriendinnen kon noemen, ik deed alleen haar naaiwerk en zij betaalde – maar ik heb vaak gedacht dat ze alleen bleef om te kletsen – nou ja, ze nodigde me wel bij haar thuis uit toen haar moeilijkheden begonnen – maar ik heb altijd gedacht, bedoel ik, dat ze het juist fijn vond dat ik zoveel slechter af was dan zij. Ik had niets om jaloers op te zijn. Kathie wilde áltijd iets wat ze niet had. Ze had knappe dochters, maar dat was niet genoeg, ze wilde een zoon. Ze had een mooi huis in Hanston, maar het was niet mooi genoeg, ze wilde iets dichterbij een stad. Welke stad dan? Zo was ze nu eenmaal.’ En terwijl ze met samengeknepen ogen iets van haar schoot plukte voegde ze er zachter aan toe: ‘Ze was enig kind, dat had er denk ik iets mee te maken, zo egoïstisch als die kunnen zijn.’

Ik voelde een warm-koude schok, zoals wanneer je onverwachts een klap krijgt; mijn man was enig kind en mijn moeder had lang geleden tegen me gezegd dat zo’n ‘toestand’, zoals zij het noemde, uiteindelijk alleen maar tot egoïsme kon leiden.

Mijn moeder ging door: ‘Maar goed, ze was jaloers. Natuurlijk niet op mij. Maar Kathie wilde bijvoorbeeld reizen. En haar man was heel anders. Hij wilde dat Kathie tevreden thuis bleef en dat ze van zijn salaris zouden leven. Hij verdiende uitstekend, hoor, hij beheerde een boerenbedrijf in voedermaïs. Ze hadden een heel goed leven, echt, iedereen zou wel zo’n leven willen. Ga maar na, ze gingen zelfs dansen in een of andere club! Ik ben sinds mijn middelbare school nooit meer uit dansen geweest. Dan kwam Ka-

thie naar me toe om een nieuwe jurk te laten maken, alleen omdat ze naar een dansavond ging. Soms kwamen haar dochtertjes mee, wat een knappe kleine meisjes, en zo beleefd. De eerste keer dat ze meekwamen zal ik nooit vergeten. Kathie zei tegen me: “Mag ik je de mooie meisjes Nicely voorstellen.” En toen ik al begon met “Nou, maar ze zijn ook schattig”, zei ze: “Nee – zo worden ze op school genoemd, in Hanston, de Mooie Meisjes Nicely.” Zo zo, hoe zou dat voelen, vraag ik me altijd af. Om bekend te staan als een Mooi Meisje Nicely? Maar één keer, zei mijn moeder met die dringende stem van haar, ‘heb ik er eentje tegen haar zusjes horen fluisteren dat het raar rook in ons huis...’

‘Zo zijn kinderen, mam,’ zei ik. ‘Kinderen vinden zo vaak dat het ergens raar ruikt.’

Mijn moeder zette haar bril af, blies kort op de glazen en poetste ze met de stof van haar rok. Ik bedacht hoe bloot haar gezicht er toen uitzag; ik kon mijn ogen niet afhouden van haar blote gezicht. ‘En opeens, weet je, waren het andere tijden. De mensen denken altijd dat iedereen in de jaren zestig gek ging doen, maar dat was eigenlijk pas in de jaren zeventig.’ Haar bril was terug – haar gezicht was terug – mijn moeder vertelde verder. ‘Misschien duurde het wel zo lang voordat die andere tijden tot onze negorij doordrongen. Maar op een dag kwam Kathie op bezoek en ze deed heel gielig en raar – meisjesachtig, weet je wel. Jij was toen al weg. Naar...’ Mijn moeder stak haar arm uit en wapperde met haar vingers. Ze zei geen ‘universiteit’. Ze zei

geen ‘college.’ Daarom zei ik dat ook niet. Mijn moeder zei: ‘Kathie viel op iemand die ze had leren kennen, dat had ik wel door, maar ze zei het niet openlijk. Ik kreeg een visioen – een verschijning, liever gezegd; terwijl ik naar haar zat te kijken zag ik het voor me. Ik zag het en ik dacht: oh-o, Kathie zit in de problemen.’

‘En dat was ook zo,’ zei ik.

‘En dat was ook zo.’

Kathie Nicely was verliefd geworden op de leraar van een van haar kinderen – die ondertussen alle drie op de middelbare school zaten – en ze maakte in het geheim afspraakjes met die man. Toen zei ze tegen haar echtgenoot dat ze zich verder moest ontplooien en dat het niet lukte zolang ze met handen en voeten gebonden was aan haar gezin. Daarom vertrok ze, ze verliet haar echtgenoot, haar dochters, haar huis. Pas toen ze huilend mijn moeder opbelde hoorde mijn moeder de precieze feiten. Mijn moeder reed naar haar toe. Kathie had een flatje gehuurd en zat in een zitzak, stukken magerder dan vroeger, en biechtte aan mijn moeder op dat ze verliefd was, maar dat de man haar had laten vallen toen ze eenmaal was verhuisd. Hij zei dat hij niet kon doorgaan met wat ze deden. Op dit punt in het verhaal gekomen trok mijn moeder haar wenkbrauwen op, alsof dit wel een groot maar geen onplezierig raadsel was. ‘Maar goed, haar echtgenoot was woest en gekwetst en weigerde haar terug te nemen.’

Haar man heeft haar nooit teruggenomen. Meer dan tien jaar lang sprak hij niet eens tegen haar. Toen de oudste

dochter, Linda, meteen na de middelbare school ging trouwen, nodigde Kathie mijn ouders uit voor de bruiloft, omdat – vermoedde mijn moeder – er niemand anders op de bruiloft was die met Kathie wilde praten. ‘Dat meisje is zó vlug getrouwd,’ zei mijn moeder, die nu snel praatte, ‘dat iedereen dacht dat ze zwanger was, maar bij mijn weten is er geen kind geboren, en een jaar later was ze gescheiden en vertrok ze naar Beloit, geloof ik, op zoek naar een rijke echtgenoot en ik dacht te hebben gehoord dat ze er eentje heeft gevonden.’ Volgens mijn moeder draafde Kathie op de bruiloft de hele tijd op en neer, verschrikkelijk zenuwachtig. ‘Het was triest om te zien. Wij kenden natuurlijk geen kip, en het was overduidelijk dat ze ons min of meer had ingehuurd om te komen. We bleven zitten waar we zaten; ik weet nog dat ze aan de ene muur daar – het was de Club, die malle sjieke gelegenheid in Hanston – dat ze daar allemaal indiaanse pijlpunten achter glas hadden; waarom in vredesnaam, vroeg ik me af, wie zou zich nou interesseren voor ál die pijlpunten – en Kathie probeerde dan met iemand te praten en kwam meteen weer bij ons zitten. Zelfs Linda, helemaal opgetut in het wit – en Kathie had niet eens gevraagd of ik de jurk wilde maken, dat meisje heeft hem gewoon in de winkel gekocht – zelfs het bruidje keurde haar moeder amper een blik waardig. Kathie woont nou al bijna vijftien jaar in een huisje op een paar kilometer van haar man, tegenwoordig haar ex-man. Helemaal alleen. De meisjes zijn hun vader trouw gebleven. Het verbaast me, nu ik erbij stilsta, dat

Kathie nog op de bruiloft mocht komen. Maar goed, hij heeft nooit iemand anders gevonden.'

'Hij had haar terug moeten nemen,' zei ik met tranen in mijn ogen.

'Hij zal zich wel gekrenkt hebben gevoeld.' Mijn moeder haalde haar schouders op.

'Maar nu is hij alleen en zij is alleen en straks gaan ze dood.'

'Dat is zo,' zei mijn moeder.

Ik was die dag erg van streek door het lot van Kathie Nicely, terwijl mijn moeder aan het voeteneinde van mijn bed zat. Tenminste, zo herinner ik het me. Ik weet dat ik – met een brok in mijn keel en brandende ogen – tegen mijn moeder zei dat Kathies man haar had moeten terugnemen. Ik ben er heel zeker van dat ik zei: 'Daar krijgt hij spijt van. Echt, daar krijgt hij spijt van.'

En mijn moeder zei: 'Ik denk zo dat zij degene is die spijt heeft.'

Maar misschien zei mijn moeder dat helemaal niet.

Tot mijn elfde jaar woonden we in een garage. Het was de garage van mijn oudoom, die in het huis ernaast woonde, en in die garage hadden we alleen maar een dun stroompje koud water in een provisorische gootsteen. In de tegen de muur gespijkerde isolatie zat een vulsel dat op roze suikerspinnen leek, maar het was fiberglas en je kon je eraan snijden, werd ons voorgehouden. Ik vond het raadselachtig en zat er vaak naar te staren, zo mooi roze en toch mocht ik er niet aankomen; het idee dat het 'glas' werd genoemd vond ik ook raadselachtig; maar nu is het een gek idee dat ik me daar kennelijk zo lang het hoofd over heb gebroken, over dat raadsel van dat mooie roze en toch gevaarlijke fiberglas waar we elke minuut van de dag naast leefden. Mijn zusje en ik sliepen in een stapelbed van canvas stretchers die met ijzeren staven boven elkaar waren bevestigd. Mijn ouders sliepen voor het enige raam, dat over de uitgestrekte maïsvelden uitkeek, en mijn broer had een stretcher in de hoek ertegenover. 's Nachts luisterde ik altijd naar het brommen van het ijskastje, dat aan en uit ging. Op sommige nachten kwam er maanlicht door het raam, op andere was het stikdonker. 's Winters was het zo koud dat ik vaak niet kon sla-

pen en soms verwarmde mijn moeder water op de brander en schonk het in een rode rubberkruik en dan mocht ik daarmee slapen.

Toen mijn oudoom overleed trokken we in zijn huis en kregen we warm water en een doorspoeltoilet, al was het 's winters ijskoud in dat huis. Ik heb kou altijd vreselijk gevonden. Er zijn dingen die een gekozen weg bepalen en zelden zijn te achterhalen of precies aan te wijzen, maar ik moet wel eens denken aan alle keren dat ik na de les op school bleef, waar het warm was, alleen om het warm te hebben. De conciërge liet me altijd met een zwijgend knikje en een heel vriendelijke blik in een lokaal waar de radiatoren nog suisden, en daar deed ik dan mijn huiswerk. Vaak hoorde ik de flauwe geluiden uit het gymlokaal van de cheerleaders die repeteerden of het stuiten van een basketbal, en soms repeteerde de band in het muzieklokaal, maar ik bleef in mijn eentje en warm in het lokaal, en daar heb ik geleerd dat werk af komt als je het gewoon doet. Ik zag op een bepaalde manier de logica van mijn opdrachten, die ik nooit had kunnen inzien als ik mijn huiswerk thuis had gedaan. En wanneer ik mijn huiswerk af had ging ik lezen – totdat ik uiteindelijk weg moest.

Onze basisschool was niet groot genoeg voor een eigen bibliotheek, maar in de lokalen lagen boeken die we thuis mochten lezen. In groep vijf las ik een boek waardoor ik zelf een boek wilde schrijven. Dit boek ging over twee meisjes die een lieve moeder hadden, en in de zomer gingen ze in

een ander stadje wonen; en het waren gelukkige meisjes. In dat nieuwe stadje was een meisje dat Tilly heette – Tilly! – en vreemd en onaantrekkelijk was omdat ze ongewassen en arm was, en de meisjes deden niet zo lief tegen Tilly, maar ze moesten van de lieve moeder aardig tegen haar doen. Dat herinner ik me van dit boek: Tilly.

Mijn onderwijzeres zag dat ik graag las en gaf me boeken, zelfs boeken voor volwassenen, en die las ik. En ook later op de middelbare school ging ik zitten lezen wanneer ik mijn huiswerk af had, in de warme school. Maar die boeken brachten me ook iets. Daar gaat het me om. Ze zorgden dat ik me minder alleen voelde. Daar gaat het me om. En ik dacht: ik ga schrijven en dan voelen mensen zich niet zo alleen! (Maar het was mijn geheim. Zelfs toen ik mijn man leerde kennen vertelde ik het niet meteen. Ik kon mezelf niet serieus nemen. Maar dat deed ik wel. Ik nam mezelf – heel, heel stiekem – heel erg serieus! Ik wist dat ik schrijfster was. Ik wist niet hoe moeilijk het zou worden. Maar dat weet niemand en dat hindert niet.)

Door de uren dat ik in het warme lokaal bleef, door het lezen en doordat ik zag dat het huiswerk logisch was als je niets oversloeg – door al die dingen haalde ik tien. In mijn laatste jaar riep de studieadviseuse me op haar kamer om te vertellen dat een college even buiten Chicago me uitnodigde te komen studeren en alles zou betalen. Mijn ouders zeiden er weinig over, waarschijnlijk om mijn broer en zus te beschermen, die geen tien, zelfs geen bijzonder hoge cijfers hadden gehaald; geen van beiden ging verder studeren.